

Nader ecologisch onderzoek

Vredenseweg 4 t/m 6

Winterswijk

ERS architecten bna

Nader ecologisch onderzoek

Vredenseweg 4 t/m 6

Winterswijk

Opdrachtgever: ERS architecten bna

Projectnummer: 3192.02

Datum: 21-9-2020

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar

Autorisatie: Laura Tillemans

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN.....	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Vleermuizen	5
3.2	Gierzwaluw.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1	Vleermuizen	6
4.2	Gierzwaluw.....	7
5	RESULTATEN	8
5.1	Vleermuizen	8
5.2	Gierzwaluw.....	10
5.3	Toetsing Wet natuurbescherming.....	10
6	CONCLUSIE EN ADVIES	11
7	LITERATUURLIJST	12
7.1	Referenties	12
7.2	Overige geraadpleegde bronnen.....	12

1 INLEIDING

In opdracht van ERS architecten bna is door Buro Ontwerp & Omgeving een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd op de percelen aan de Vredenseweg 4 t/m 6 te Winterswijk. Het betreft het voormalige pand van De Jager Wonen met een aanliggend parkeerterrein. De ontwikkeling voorziet in de sloop van het bestaande complex en de bouw van tien woningen.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 14 februari 2020 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en de gierzwaluw. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn gebouwbewonende vleermuizen en de gierzwaluw in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor de gebouwbewonende vleermuizen en de gierzwaluw?
- Moet er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten (hoofdstuk 5) en de conclusie (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt in de kern van Winterswijk en bestaat uit bebouwing en een parkeerterrein aan de Vredenseweg 4 t/m 6 (figuur 1). Rondom het complex bevinden zich woningen, een parkje, een begraafplaats, bestrating, enkele winkels en een cafetaria. Aan de noordzijde loopt de Vredenseweg, aan de oostkant de Eikenstraat en aan de zuidkant van het gebouw bevindt zich de Lijsterbesstraat.

Figuur 1. Ligging projectgebied aan de Vredenseweg (donkerrode lijn).

Het gebouw heeft een oppervlakte van circa 1.840 m², heeft twee etages en is voorzien van een plat dak. Tussen de noordgrens van het gebouw en de Vredenseweg bevindt zich een parkeergelegenheid en een klein groenperkje. Aan de noordostrand van het terrein staan twee jonge bomen. Los daarvan is er geen begroeiing aanwezig in het projectgebied.

2.2 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de sloop van het bestaande complex en het realiseren van tien woningen. Ook wordt ruimte gemaakt voor nieuwe parkeervakken en worden er grasperkjes en enkele heesters aangeplant.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 14 februari 2020 is in het projectgebied een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan bleek dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de sloop van de panden volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek werden open stootvoegen aangetroffen die gebouwbewonende vleermuizen kunnen gebruiken om in de spouwmuur te verblijven. De sloop van het gebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als de deze als verblijfplaats fungeert voor vleermuizen. Daarom wordt in dit nader onderzoek de aanwezigheid van vleermuizen in het complex nader onderzocht.

3.2 Gierzwaluw

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de gierzwaluw en tijdens het veldbezoek werden diverse spleten langs het dakbeschot aangetroffen die kunnen dienen als broedplaats voor gierzwaluwen. De sloop van het gebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats fungeert voor de gierzwaluw. Daarom moet de aanwezigheid van gierzwaluwen in het complex nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Vleermuizen

Het nader onderzoek werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

Omdat onderzoek werd gedaan naar gebouwbewonende vleermuizen werden de onderzoeksmethoden van de gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden. Dit houdt in dat de volgende onderzoeken werden uitgevoerd in de periode 15 mei tot 1 oktober 2020 (BIJ12, 2017³):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeks rondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeks rondes (15 mei - 15 aug) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrondte moet plaatsvinden in de kraamperiode;
- Paarverblijven: Twee onderzoeks rondes (15 aug - 30 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. In deze periode baltsen de mannetjes van de gewone en ruige dwergvleermuis om vrouwtjes te lokken. Deze activiteit wordt vastgesteld rondom de paarverblijfplaatsen.
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeks rondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het onderzoek naar paarverblijven.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 10°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag anders dan lichte motregen. De veldbezoeken voor de verschillende verblijfsfuncties werden gecombineerd uitgevoerd indien dit mogelijk was.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Waarnemers
Kraam	11-06-2020	22:00 – 00:00	16	NO2	Bewolking 95 – 60% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Zomer	26-06-2020	03:20 – 05:20	18	O2	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Kraam/ zomer	14-07-2020	21:45 – 23:45	17 – 15	NW1	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Paar/massa- winter	26-08-2020 – 27-08-2020	22:15 – 02:00	16 – 14	NW3	Bewolking 100 – 0% en droog (motregen tussen 22:49 en 22:52)	J. Metselaar
Paar/massa- winter	09-09-2020	00:00 – 02:00	17	ZZW2	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.2 Gierzwaluw

Het nader onderzoek naar de gierzwaluw werd uitgevoerd conform het kennisdocument van BIJ12. De inventarisaties vonden plaats in de periode dat gierzwaluwen gebruik maken van de nestlocaties (tussen 15 mei en 31 juli). Het onderzoek bestond uit drie veldbezoeken met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Hiervan vond tenminste één van de veldbezoeken plaats tussen 20 juni en 7 juli (periode wanneer jongen aanwezig zijn). De inventarisaties begonnen twee uur voordat de zon onderging en duurden tot aan zonsondergang (BIJ12, 2017^b).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Waarnemers
11-06-2020	20:00 – 22:00	17	NO2	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
25-06-2020	20:00 – 22:00	26 – 23	ONO3 – NO2	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
14-07-2020	19:45 – 21:45	17	NW1	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko

5 RESULTATEN

5.1 Vleermuizen

Eerste veldonderzoek (kraamverblijven)

Het eerste veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 12 juni 2020. Tijdens het veldbezoek werden geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel is er sprake van één zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis. Om 22:28 vloog deze uit een open stootvoeg ter hoogte van Eikenstraat 11 (figuur 2 en 3). Later op de avond foerageerden er ook twee exemplaren op deze locatie. Op de Lijsterbesstraat werden alleen passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Tweede veldonderzoek (zomerverblijven)

Het tweede veldbezoek werd uitgevoerd in de vroege ochtend van 26 juni 2020. Tijdens dit veldbezoek werden geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel is er opnieuw een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen ter hoogte van Eikenstraat 11 en waren er tenminste twee rosse vleermuizen en één laatvlieger aanwezig in het park ten westen van het projectgebied. Rosse vleermuizen vlogen daarop enkele malen over het complex en een ruige dwergvleermuis passeerde op de hoek van de Lijsterbesstraat met de Vredensestraat. Deze hadden verder geen binding met het projectgebied.

Derde veldonderzoek (kraam- en zomerverblijven)

Het derde veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 14 juli 2020. Tijdens dit veldbezoek werden geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel werden er meerdere foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Eén hiervan was geruime tijd aanwezig aan de westzijde van het complex, in de achtertuinen van Vredensestraat 72 t/m 78. Een tweede exemplaar foerageerde kort in de achtertuinen van Vredensestraat 64 t/m 68. Ter hoogte van de Eikenstraat werden aan het begin van de avond alleen enkele passerende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en een rosse vleermuis gezien. Om 23:17 dook een exemplaar op ter hoogte van de hoek Eikenstraat en Lijsterbesstraat die ook sociale roepen liet horen. Deze werd met regelmaat gezien tot aan het einde van het veldbezoek.

Vierde veldonderzoek (paar- en massawinterverblijven)

Het vierde veldbezoek werd uitgevoerd in de late avond van 26 augustus en de vroege ochtend van 27 augustus 2020. Al van het begin af aan waren er drie baltende gewone dwergvleermuizen aanwezig. Twee hiervan zijn toe te kennen zijn aan het onderzochte complex. Hiervan baltste één exemplaar rond het meest westelijke deel van het complex langs de Lijsterbesstraat (figuur 4) en het tweede exemplaar ter hoogte van de hoek van de Eikenstraat met de Lijsterbesstraat (figuur 3). Opvallend was dat er tenminste vier gewone dwergvleermuizen waren die zeer dicht langs de gevel vlogen op de Eikenstraat en daarbij ook veelvuldig de gevels en open stootvoegen aantakten. Dit gedrag werd vrijwel de gehele onderzoeksrondte waargenomen en duidt op de aanwezigheid van een winterverblijfplaats.

Vijfde veldonderzoek (paar- en massawinterverblijven)

Het laatste veldbezoek werd uitgevoerd in de vroege ochtend van 9 september 2020. Tijdens het veldbezoek werden opnieuw twee baltende gewone dwergvleermuizen vastgesteld die toe te kennen zijn aan het onderzochte complex. Het gaat om dezelfde locaties als het vorige bezoek. Ook werden vrijwel de gehele onderzoeksperiode vleermuizen gezien die de gevels en open stootvoegen aantakten ter hoogte van de hoek Eikenstraat met de Lijsterbesstraat. Er waren maximaal vijf exemplaren tegelijk aanwezig die dit gedrag vertoonden wat betekent dat moet worden uitgegaan van winterverblijf dat door vijf exemplaren wordt gebruikt. Ook werd op deze avond drie keer een passerende rosse vleermuis genoteerd, één passerende ruige dwergvleermuis en één passerende vleermuissoort uit het geslacht *Myotis*. Deze toonden echter geen baltsgedrag of binding met het projectgebied.

Figuur 2. Baltende gewone dwergvleermuizen (oranje stippen) waarvan één in het projectgebied (langs dakrand); Open stootvoeg die leidt naar een verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis met een dubbele functie van zomer- en paarverblijf (rode stip); Gedeelte van de gevel waar een winterverblijfplaats van vijf gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn (blauw geribbelde lijn); Begrenzing projectgebied (donkerrode lijn).

Figuur 3 (links). Open stootvoeg in het gebouw waarachter zich een zomerverblijf bevindt (gele pijl). Deze dient ook als paarverblijfplaats. Het deel van de gevel dat op de foto staat vormt ook nog een winterverblijfplaats voor vijf exemplaren.
Figuur 4 (rechts). Gedeelte van de dakrand waarlangs een gewone dwergvleermuis veelvuldig aan het baltzen was.

5.2 Gierzwaluw

Om de aanwezigheid van de gierzwaluw te onderzoeken zijn drie veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 11 juni, 25 juni en 14 juli 2020. Tijdens de veldbezoeken werden geen waarnemingen gedaan die duiden op een nestlocatie van de soort in het complex. Wel werden gierzwaluwen tijdens ieder veldbezoek in de omgeving van het projectgebied waargenomen. Meestal lag het aantal onder de tien exemplaren, maar op 14 juli werden tot 40 exemplaren op één moment waargenomen. Nestlocaties kunnen worden verwacht onder kantpannen en nokvorsten van rijtjeswoningen van omliggende straten, bijvoorbeeld de Scholtenenk, Noteboomstraat en de Singelweg. Deze liggen op een afstand van 50 meter of meer van het projectgebied.

5.3 Toetsing Wet natuurbescherming

In totaal zijn er één zomerverblijf, twee paarverblijven en één winterverblijf van gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Het winterverblijf wordt gebruikt door vijf individuen. Het zomerverblijf en één van de paarverblijven bevinden zich op dezelfde plek, waardoor dit voor één exemplaar een dubbele verblijfsfunctie betreft. Bij werkzaamheden op deze locatie worden Wnb artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 mogelijk overtreden.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van ERS architecten bna een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op de Vredenseweg 4 t/m 6. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de sloop van het bestaande complex en de ontwikkeling van tien woningen.

In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming kunnen worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Gebouwbewonende vleermuizen	1 zomerverblijf, 2 paarverblijven en 1 winterverblijf (5 individuen)	Spouwmuur t.h.v. de Eikenstraat en dakrand Lijsterbestraat	3.5 lid 1, 2 en 4	<ul style="list-style-type: none">• Ontheffing Wnb• Activiteitenplan
Gierzwaluw	-	-	-	-

In totaal zijn er één zomerverblijf, twee paarverblijven en één winterverblijf van gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Het winterverblijf wordt gebruikt door vijf individuen. Het zomerverblijf en één van de paarverblijven bevinden zich op dezelfde plek, waardoor dit voor één exemplaar een dubbele verblijfsfunctie betreft. Bij werkzaamheden op deze locatie worden Wnb artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 mogelijk overtreden.

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 lid 2 en 4 (soorten opzettelijk storen en verblijfplaatsen vernielen) is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld.

Daarnaast is ook artikel 3.5 lid 1 relevant voor gebouwbewonende vleermuizen. Dit artikel heeft betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van dit wetsartikel nodig indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit dient eveneens te worden opgenomen in het activiteitenplan.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Gierzwaluw, Apus apus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2017). *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*. Geraadpleegd op 14 september 2020 via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

7.2 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Middleton, N., Froud, A. & French, K. (2016). *Social Calls of the Bats of Britain and Ireland* (2e ed.). Exeter, Verenigd Koninkrijk: Pelagic Publishing.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström, D. (2009). *Birds of Europe* (2e ed.). Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.